

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

02 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte

Iurie Diaconu,

Judecători

Ion Guzun, Lilina Catan, Dumitru Mardari,
Maria Ghervas,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar, declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Vitali Cebotari, împotriva deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 14 martie 2019, în privința inculpatului

Balcan Gheorghe.

Termenul de examinare,
instanța de fond: 08.12.2018 – 09.01.2019,
instanța de apel: 21.02.2019 – 14.03.2019,
instanța de recurs: 21.05.2019 – 02.07.2019.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul din 09 ianuarie 2019, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Balcan Gheorghe a fost condamnat în baza art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal la amendă în mărime de **412,5** unități convenționale, ce constituie 20.625 lei.

Cererea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare de la inculpat în mărime de 5640 lei, a fost respinsă.

2. Instanța de fond a constatat că la o zi nestabilită a lunii ianuarie 2018, Balcan Gheorghe, urmărind scopul confecționării, deținerii și folosirii documentelor oficiale false, care acordă drepturi, aflându-se în or. xx din xx, a transmis unei persoane neidentificate pe nume Gelu, copia pașaportului său de cetățean al României, două poze și 300 euro, care peste puțin timp i-a înmănat blancheta permisului de conducere, cu seria și nr. xx și cu termenul de valabilitate 05.05.2017 -

05.05.2027, eliberat din numele autorităților României pe numele lui Balcan Gheorghe, născut la 30.08.1990, pe care acesta, știind cu certitudine că este fals, deoarece blancheta permisului de conducere a României, cu seria și nr. nr. xx, eliberat pe numele Balcan Gheorghe cu termenul de valabilitate 05.05.2017 - 05.05.2027, a fost confecționat din hârtie sintetică cu elemente fluorescente în raze UV, cu folosirea utilajului computerizat cu imprimantă jet cerneală color la imprimarea plasei de fond, imaginii titularului, rubricilor și textelor, imprimantă laser – imaginea secundară a titularului, apoi laminat, și nu corespunde metodei de confecționare a blanchetei permisului de conducere autentic al României, pe care l-a utilizat și deținut până la 31.08.2018, când acesta a fost prezentat colaboratorilor Poliției de Frontieră de trecere a frontierei de stat a Republicii Moldova „Giurgiulești-2”, pe sensul de ieșire din Republica Moldova, aflându-se la volanul automobilului „Volkswagen Golf-3”, n.î. xx.

Instanța a reținut că inculpatul a solicitat examinarea cauzei în baza probelor administrate în cadrul urmăririi penale, invocând că recunoaște în totalitate fapta incriminată în rechizitoriu.

Astfel, acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, ca confecționarea, deținerea, folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi, săvârșită de două persoane.

La stabilirea pedepsei inculpatului, instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 16, 75, 76, 77 Cod penal, că infracțiunea săvârșită face parte din categoria celor mai puțin grave, care se pedepsește cu amendă în mărime de 550 la 950 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 ore sau cu închisoare de până la 5 ani, că inculpatul a recunoscut vina, a solicitat judecarea cauzei în baza probelor administrate în cadrul urmăririi penale, la locul de trai se caracterizează pozitiv, anterior nu a fost tras la răspundere penală, că lipsesc circumstanțe agravante, fiind prezente doar circumstanțe atenuante, ca săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni mai puțin grave, concluzionând că urmează a-i fi aplicată o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 412,5 unități convenționale, în conformitate cu prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală.

Totodată, instanța a statuat că conform art. 229 alin. (3) Cod de procedură penală, instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Deoarece procurorul nu a prezentat probe utile că inculpatul are posibilitatea de a achita cheltuielile judiciare suportate în mărime de 5640 lei, precum și că plata acestor cheltuieli poate influența substanțial asupra situației materiale a inculpatului, deoarece i-a fost stabilită o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 412,5 unități convenționale, ce constituie 20625 lei, acestea nu urmează a fi încasate din contul inculpatului.

3. Procurorul în Procuratura raionului Cahul, Inna Vîhodeț, a declarat apel nemotivat, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal la amendă

în mărime de 712 unități convenționale, cu încasarea cheltuielilor judiciare în sumă totală de 5640 lei.

Apelanta a invocat că instanța de fond nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 64 alin. (3) Cod penal, care prescrie că mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele de la 500 la 3000 unități convenționale și ilegal i-a redus pedeapsa aplicată inculpatului, stabilindu-i amendă în mărime de 412,5 unități convenționale.

Or, dispunerea pedepsei în quantumul stabilit constituie o inechitate, ce poate constitui pericol la capitolul prevenției săvârșirii noilor infracțiuni, atât din partea inculpatului, cât și a altor membri ai comunității, denaturând în rândurile acestora concepția necesității asigurării comportamentului în spiritul respectării stricte a legilor.

Pe lângă aceasta, potrivit art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare.

3.1. Procurorul în Procuratura raionului Cahul, Andrei Iepure, la fel a depus apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie încasate de la inculpat în beneficiul statului cheltuielile judiciare în sumă de 5640 lei.

Apelantul a indicat că, potrivit art. 227 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare cuprind sumele plătite experților, iar la materialele cauzei au fost anexate înscrisurile ce atestă cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizei judiciare și constatării tehnico-științifice.

Conform art. 229 alin. (3) Cod de procedură penală, instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Însă, în speță nu a fost constatat nici unul din cazurile în care inculpatul ar putea fi eliberat de plata cheltuielilor judiciare.

Mai mult, constatarea instanței de fond că *procurorul nu a prezentat probe utile că inculpatul este în posibilitatea de a achita cheltuielile judiciare suportate* este neîntemeiată, prin probele administrate fiind confirmat că inculpatul nu se află în insolvabilitate, nu are persoane la întreținere și a acceptat stabilirea unei pedepse în formă de amendă din cele alternative prevăzute de sancțiunea normei penale, iar constatarea instanței că plata cheltuielilor de judecată poate influența substanțial asupra situației materiale a acestuia nu poate servi drept suport legal pentru respingerea solicitării procurorului or, prevederile procedurale fac referire la situația materială a persoanelor care se află la întreținerea condamnatului și nu a condamnatului, care, în speță, nu are persoane la întreținere.

4. Potrivit deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 14 martie 2019, apelurile au fost respinse, ca nefondate.

Instanța de apel a statuat că la stabilirea pedepsei, instanța de fond corect a aplicat criteriile de individualizare a pedepsei stabilite la art. 75 Cod penal și a ținut cont de prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, inculpatul beneficiind de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă, fiind stabilite noi limite de la 412,5 la 712,8 unități convenționale.

Astfel, limitele pedepselor de care beneficiază inculpatul în baza art. 364¹ Cod de procedură penală, prezintă pentru acesta o facilitate mai mare decât marja generică a acestei pedepse stabilită la art. 64 alin. (3) Cod penal, ce condiționează aplicarea unei pedepsei mai blânde în formă de amendă în mărime de 412,5 unități convenționale, or, în coraport cu personalitatea inculpatului și circumstanțele cauzei penale, aceasta este echitabilă și pe măsură să corespundă scopului pedepsei penale, aplicarea unei pedepse apropiată de limita minimă.

Potrivit art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Concepția dogmatică privind inacceptarea stabilirii pedepsei cu amenda sub limita de 500 unități convenționale, ar face inaplicabile prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală și ar afecta dreptul la un proces echitabil.

Totodată, prima instanță just a stabilit că expertiza judiciară a fost dispusă în cadrul efectuării urmăririi penale, pentru acumularea probatoriului necesar, că aceste cheltuieli sunt trecute în contul statului și nu urmează a fi puse în seama inculpatului, or, aceste acțiuni țin de activitatea organului de urmărire penală, sarcina căruia este depistarea circumstanțelor care dovedesc faptul infracțiunii și identificarea făptuitorului. Trecerea în contul statului a cheltuielilor suportate în cursul procesului penal se întemeiază în necesitatea desfășurării procesului penal din oficiu, pentru ca nici un infractor să nu rămână nepedepsit.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Vitali Cebotari, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a indicat că instanța de apel urma să ia în considerație dispozițiile părții generale a Codului penal, și anume prevederile art. 64 alin. (3) Cod penal, conform cărora, limita minimă generală a pedepsei sub formă de amendă constituie 500 unități convenționale și care nu mai poate fi redusă, deoarece potrivit art. 75 alin. (1) Cod penal, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale.

Potrivit art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului.

Or, cheltuielile judiciare au fost suportate în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală - expertiza judiciară.

Soluționarea chestiunii cine suportă cheltuielile respective se face în corespundere cu prevederile art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, care pe prim plan pune sarcina pe condamnat, responsabil de aceste cheltuieli în legătură cu comiterea infracțiunii. Doar dacă condamnatul nu este în stare să le achite din diferite motive, invaliditate, incapacitate juridică, cheltuielile sunt trecute în contul statului.

Pe lângă aceasta, instanța de apel respingând cererea acuzării de încasare a cheltuielilor judiciare, nu a dispus trecerea acestora în contul statului, lipsind o dispoziție referitor la repartizarea cheltuielilor judiciare, după cum prescrie art. 397 alin. (5), 416 Cod de procedură penală.

Prin urmare, instanța de apel nu a soluționat corect chestiunea privind încasarea cheltuielilor judiciare.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă că instanțele de fond și cea de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Potrivit art. 75 alin. (1) Cod penal, persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și **în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale** a prezentului cod. În corespundere cu art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, inculpatul care a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală beneficiază de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă. Potrivit art. 64 alin. (3) Cod penal, mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele de la **500** la 3000 unități convenționale.

În corespundere cu jurisprudența națională, limita minimă se va reține, având în vedere stipulările art. 64 alin. (3) Cod penal, conform cărora, limita minimă generală a pedepsei sub formă de amendă constituie **500** de unități convenționale și care nu mai poate fi redusă (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 13 din 16.12.2013 cu privire la aplicarea prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală de către instanțele judecătorești, pct. 34.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit dispozitivului și descriptivului sentinței, instanța de fond (*pct. 1., 2. din decizie*):

a) stabilindu-i pedeapsa inculpatului în condițiile beneficiii de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei cu amendă, i-a aplicat, în baza art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal, amendă în mărime de **412,5** unități convenționale, deci sub limita minimă generală prevăzută de lege de **500** unități convenționale;

b) nu a soluționat chestiunea privind plata cheltuielilor judiciare în raport cu prevederile art. 385 alin. (1) pct. 14), 229 alin. (1)-(3) Cod de procedură penală, conform căror la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunea cine și în ce proporție trebuie obligat să plătească cheltuielile judiciare. Cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare. Achitarea cheltuielilor judiciare poate fi suportată și de condamnatul care a fost eliberat de pedeapsă sau căruia i-a fost aplicată pedeapsă, precum și de persoana în privința căreia urmărirea penală a fost încetată pe temeuri de nereabilitare. Instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Or, în descriptivul sentinței lipsește analiza și concluzia instanței fondată pe prescripțiile de drept enunțate supra.

Astfel, prima instanță nu a judecat cauzei în latura pedepsei și a cheltuielilor judiciare în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, aplicând inculpatului pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

În al doilea rând, potrivit art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală. În corespundere cu art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului și dispozitivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat parțial sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință neîntemeiată legal în aspectul vizat;

b) concluzia că: *„instanța de fond corect a aplicat inculpatului pedeapsa cu amendă, în limitele legii... Concepția dogmatică privind inacceptarea stabilirii pedepsei cu amendă sub limita de 500 unități convenționale, ar face inaplicabile prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală și ar afecta dreptul la un proces echitabil...”,* contravine prevederilor art. 64 alin. (3) Cod penal, potrivit căruia mărimea amenzii pentru persoanele fizice se stabilește în limitele de la **500** la 3000 unități convenționale, coroborate cu cele din art. 75 alin. (1) Cod penal care prevede că persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea specială a prezentului cod și **în strictă**

conformitate cu dispozițiile Părții generale a prezentului cod, care stabilesc clar și fără echivoc că în toate cazurile, inclusiv în situațiile prevăzute în art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, amenda penală minimă nu poate fi mai mică de **500** unități convenționale.

Or, în corespundere și cu jurisprudența națională, limita minimă se va reține, având în vedere stipulările art. 64 alin. (3) Cod penal, conform cărora, limita minimă generală a pedepsei sub formă de amendă constituie **500** de unități convenționale și care nu mai poate fi redusă (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 13 din 16.12.2013 cu privire la aplicarea prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală de către instanțele judecătorești, pct. 34.*);

c) nu și-a argumentat soluția despre respingerea cererii procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare în raport cu prevederile art. 385 alin. (1) pct. 14), 229 alin. (1) - (3) Cod de procedură penală, conform cărora la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunea cine și în ce proporție trebuie obligat să plătească cheltuielile judiciare. Cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare. Achitarea cheltuielilor judiciare poate fi suportată și de condamnatul căruia i-a fost aplicată pedeapsă. Instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Totodată, rezumatul instanței de apel că: „...*expertiza judiciară a fost dispusă în cadrul efectuării urmăririi penale, pentru acumularea probatoriului necesar, că aceste cheltuieli sunt trecute în contul statului și nu urmează a fi puse în seama inculpatului...*”, nu este fondat în niciun fel pe prescripțiile de drept nominalizate supra.

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale, și că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) și 10) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Cahul, Vitali Cebotari, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 14 martie 2019, în privința inculpatului Balcan Gheorghe Ivan, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac, pronunțată integral la 26 iulie 2019.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun

Dumitru Mardari

Maria Ghervas